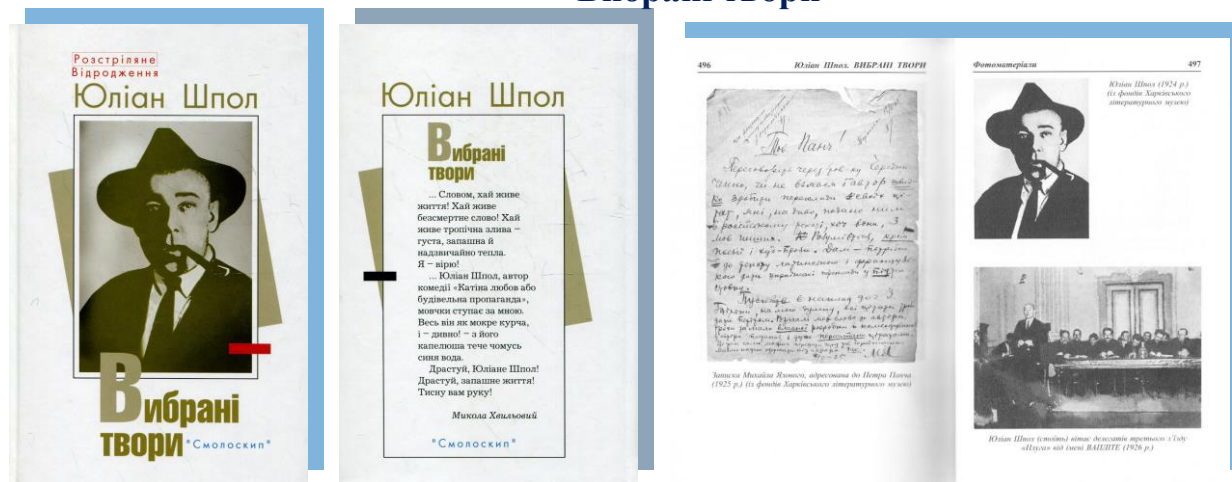

5 червня 2025 року виповнюється 130 років від дня народження Михайла Омеляновича Ялового (псевдонім Юліан Шпола) – письменника, драматурга, публіциста, літературного критика. Належав до літературної організації «Гарт» і ВАПЛІТЕ (перший президент), найближчий однодумець і найкращий друг Миколи Хвильового. Його ім'я, як і імена інших представників знищеної української культурної еліти, увійшли до трагічного списку діячів «Розстріляного Відродження».

Михайло Омелянович Яловий
(псевдонім Юліан Шпола, 5 червня 1895 – 3 листопада 1937)

Вибрані твори

Шпол Ю. Вибрані твори / Юліан Шпол ; [упорядн., передм., примітки та коментарі О. Ушкалова]. – Київ: Смолоскип, 2007. – 531 с. – (Серія «Розстріляне Відродження»).

У книзі подано основну частину творчого доробку Юліана Шпола (прибране ім'я Михайла Омеляновича Ялового – 1895–1937) – поета, прозаїка, драматурга, видатного організатора літературного життя в Україні 1920-х років, першого президента ВАПЛІТЕ. Славний роман «Золоті лисенята», драма «Катіна любов або будівельна пропаганда», оповідання, публіцистика та переважна більшість поезій Юліана Шпола від часу прижиттєвих видань уперше приходять до українсь кого читача.

Про Юліана Шпола / Михайла Омеляновича Ялового

Автор першого українського формалістичного роману і перший арештований у будинку "Слово": історія життя Михайла Ялового : [Електронний ресурс] / Олеся Котубей-Геруцька // Суспільне. Культура. - 9 травня 2024. - Режим доступу : <https://suspilne.media/culture/739515-avtor-persogo-ukrainskogo-formalistichnogo-romanu-i-persij-arestovani-j-u-budinku-slovo-istoria-zitta-mihajla-alovogo/>

ВУФКУ. Lost & Found / Упорядники й автори: Станіслав Мензелевський, Анна Онуфрієнко, Олександр Телюк, Іван Козленко / Автор(к)и художніх текстів: Таня Малярчук, Ірина Цілик, Наталка Сняданко, Олександр Ірванець, Олексій Нікітін, Антон Санченко. – Київ : Національний центр Олександра Довженка, 2019. – 256 с.

Каталог дослідницького проекту Довженко-Центру «ВУФКУ. Lost & Found», що зібрав унікальні архівні матеріали, ілюстрації та документи 1920-х. Історія ВУФКУ (Всеукраїнського фотокіноуправління) і до сьогодні є одним із найуспішніших модернізаційних проектів української культури. Книга покликана не лише оприявити цей забутий феномен, але й випробувати різні способи роботи з утраченим і його віднайденням. Зокрема, спеціально для видання шість відомих письменників/ць – Олександр Ірванець, Тетяна Малярчук, Олексій Нікітін Антон Санченко, Наталка Сняданко й Ірина Цілик – створили художні тексти за сюжетами утрачених фільмів 1920-х, що дійшли до нас у форматі так званих лібрето – розгорнутих синопсисів.

В'ятрович Володимир. Історія з грифом «Секретно». Розгром «Слова»: початок : [Електронний ресурс / Володимир В'ятрович // ТСН. – 2012. – 02 лютого. – Режим доступу : <https://tsn.ua/analitika/rozgrom-slova-pochatok.html>

Вночі 12 травня 1933 року «чорний ворон» зупинився поблизу великого шестиповерхового і п'ятипід'їздного будинку за адресою вулиця Червоних письменників, 5 у Харкові. Чоловіки у чорних шкiрянках піднялися на третій поверх, гучно загримали у двері квартири під тридцятим номером...

Гальчук М. Літературне життя в підсоветській Україні: І. Проза 1920–1930-х років. – Мюнхен; Париж : Спілка укр. молоді, 1952. – С. 23.

Журавльова О.С. На шляху до відкритого суспільства: твори письменників – членів ВАПЛІТЕ у фондах ЦНБ / О.С. Журавльова // Вісник Харківського національного університету. Серія: Філологія: Праці молодих учених філологічного факультету. – 2000. – № 473.

Ільницький М. Література українського відродження (напрями та течії в українській літературі 20-х – поч. 30-х рр. ХХ ст.) / М. Ільницький. – Львів : Львівський обласний науково-методичний інститут освіти, 1994. – 72 с.

Ільницький Олег. Український футуризм (1914–1930) / Олег Ільницький, наук. ред. І. Старовойт, пер. з англ. Р. Тхорук. – Львів : Літопис, 2003. – С. 317–319.

Костюк Г. Зустрічі і прощання: [спогади] / Г. Костюк; Передм. М. Жулинського. – Едмонтон : Канадський Інститут Українських Студій Альбертського Університету, 1987. – Кн. 1. – 743 с.

Костюк Г. Зустрічі і прощання: Спогади у двох книгах / Г. Костюк; Передм. М. Жулинського. – Київ : Смольський, 2008. – Кн.1. – 720 с.

Куліш В. Слово про будинок «Слово»: [спогади] / В. Куліш. – Торонто : Накладом Видавництва «Гомін України», 1966. – 68 с.

Ленська С. В. Українська мала проза 1920–1960-х років: на перетині жанру і стилю / Світлана Ленська. – Полтава : ПолтНТУ, 2014. – 656 с.

Лизанчук В.В. Геноцид, етноцид, лінгвоцид української нації: хроніка / В.В. Лизанчук. – Львів : Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2008. – 258 с.

Літературна опозиція / Л. Т. Сеник // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / редкол. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-55779>.

Майстренко І. Історія мого покоління. Спогади учасника революційних подій в Україні / І. Майстренко. – Едмонтон: Канадський Інститут Українських Студій Альбертського Університету, 1985. – 416 с.

Михайло Яловий // Архів розстріляного відродження: Матеріали архівно-слідчих справ українських письменників 1920–1930-х років / упоряд. О. Ушкалов, Л. Ушкалов. – Київ : Смолоскип, 2010. – 453 с.

МИХАЙЛО ЯЛОВИЙ: ШЛЯХ НА ГОЛГОФУ / Л.В. Турчина, К.М. Коломієць // Modern engineering and innovative technologies. – 2023. – Випуск 29. – Частина 4. – С. 110–119.

Мельник В. Юліан Шпол (Михайло Яловий) (1895–1937) // Історія української літератури ХХ століття: У 2 кн: [навчальний посібник] / За ред. В. Г. Дончика. – Київ : Либідь, 1993. – Кн. 1: 1910–1930 роки. – С. 238, 335, 619–622.

Мукомела О. Михайло Яловий // З порога смерті: Письменники України – жертви сталінських репресій / [упор. О. Г. Мусієнко]. – Київ : Радянський письменник, 1991. – Вип. І. – С. 484.

Опришко Тетяна. Асоціація панфутуристів «Аспанфут» та її видання (1922-1930 рр.) в побудові «мистецтва майбутнього» / Тетяна Опришко // Вісник Харківської державної академії культури. – Вип. 45. – С. 180–187.

Пастка для еліти / О.Ф. Бантишев, А.В. Селюк. – Київ: Нора-Друк, 2004. – 290 с.

Півторадні В. Українська література перших років революції (1917–1923): [посібник для студентів-заочників філологічних факультетів педагогічних інститутів і університетів] / В. Півторадні. – Київ : Радянська школа, 1968. – С. 61, 85.

Підопригора С. Українська експериментальна проза ХХ – початку ХХІ століть: «неможлива» література : монографія / Світлана Підопригора. – Миколаїв : Іліон, 2018. – 392 с.

У монографії здійснено системне дослідження української експериментальної прози ХХ – початку ХХІ століть в історико-культурній та жанрово-стильовій перспективі. Парадигма експериментальної прози розглядається на структурно-семантичному рівні, зокрема як експериментальна виокремлюється проза 1920-х рр., «химерна», андеграундова, трансгресивна проза; акцентується активізація міжмистецької взаємодії в полі художнього експерименту аж до повноцінного функціонування візуального образу (комікс, графічний роман, артбук) та динамізація переходу тексту із друкованої площини до цифрового простору (мультимедійні проекти, інтерактивні книги-ігри, відеоігри). Дослідження рекомендоване літературознавцям, викладачам, студентам та всім, хто цікавиться проблемами української експериментальної літератури.

Сайковська Олена. Експериментальність українського роману 20-х років ХХ століття / Олена Сайковська // Літературознавчі обрії. Праці молодих учених. – Випуск 18. – Київ : Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, 2010. – 238 с. С. 36–43.

«Семафор у майбутнє. Апарат панфутуристів» // Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. – Київ : ВЦ «Академія», 2007. – Т. 2 : М – Я. – С. 377.

Смолич Ю. ВАПЛІТЕ і я / Ю. Смолич // Літературна Україна. – 1987. – 1 жовтня. – С. 6.

Смолич Ю. К. Розповідь про неспокій : Дещо з книги про двадцяті, тридцяті роки в українському літературному побуті. Ч. 1. / Юрій Корнійович Смолич. – Київ: Радянський письменник, 1968. – 286 с.

Спочатку було «Слово»: від радощів злету до падіння у прірву... (Розстріляне відродження) / Л.В. Турчина, І.М. Спудка // Zaporizhzhia Historical Review. – 2019. – № 1 (52). – С. 111-116.

Українська інтелігенція і влада: Зведення секретного відділу ДПУ УСРР 1927–1929 рр. / Упоряд. В. М. Даниленко. Київ: Темпора, 2012. – 796 с.

Українська мова у XX сторіччі: історія лінгвоциду: [документи і матеріали] / За ред. Л. Масенко. – Київ : Києво-Могилянська академія, 2005. – С. 103.

Смолич Ю. Розповіді про неспокій немає кінця. Ще дещо з двадцятих і тридцятих років в українському літературному побуті. – Київ : Радянський письменник, 1972. – 204 с.

Ушкалов О. «Драстуй, Юліане Шпол!» / Олександр Ушкалов // Шпол Юліан. Вибрані твори / [упорядкування, передмова, примітки та коментарі Олександра Ушкалова]. – Київ, 2007. – С.5–27.

Ушкалов О. Л. «Золоті лисенята» повертаються. Юліан Шпол: життя і творчість. – Харків : Майдан, 2012. – 322 с.

Це – перша книга, присвячена життю і творчості талановитого поета, прозаїка, драматурга, публіциста й активного організатора літературного життя часів Українського Ренесансу Юліана Шпола (1895–1937). На основі численних джерел, зокрема архівних матеріалів, автор пробує відтворити життєвий шлях письменника, а також розглянути його поетичну, прозову й драматургічну спадщину на тлі загальних тенденцій розвитку європейської літератури першої третини XX століття.

Черниш Г. Український футуризм і довкола нього // 20-і роки: літературні дискусії, полеміки: [літературно-критичні статті]. – Київ : Дніпро, 1991. – С. 90–123.

Якубовський Ф. Рецензія на роман «Золоті лисенята» / Шпол Юліан // Вибрані твори / [упорядкування, передмова, примітки та коментарі Олександра Ушкалова] / Фелікс Якубовський. – Київ, 2007. – С. 459–461.

ЯЛОВИЙ Михайло Омелянович [Електронний ресурс] / Г.П. Герасимова // Енциклопедія історії України: Т. 10: Т–Я / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – Київ: Наукова думка, 2013. – 688 с.

